

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE 27/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till revidering av bestämmelserna om vapenbrott

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 juni 2004 en proposition med förslag till revidering av bestämmelserna om vapenbrott (RP 113/2004 rd) till lagutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Ilari Hannula, justitieministeriet
- överinspektör Mika Lehtonen, inrikesministeriet
- professor Pekka Koskinen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att alla bestämmelser om vapen som innehåller hot om fängelsestraff ska samlas i strafflagen utan innehållsliga ändringar. Också straffnivån bibehålls oförändrad.

Som en konsekvens av att bestämmelserna om vapenbrott överförs till strafflagen föreslår regeringen följdändringar i skjutvapenlagen, ordningslagen och i vissa kapitel i strafflagen. Dessutom föreslås skjutvapenlagen bli kompletterad med bestämmelser om polisens rätt att under vis-

sa förutsättningar förstöra sådana vapendelar, gassprayer, patroner eller särskilt farliga projektiler som avses i skjutvapenlagen, om de är av ringa värde. En motsvarande bestämmelse om förstörande av andra vapen kvarstår i ordningslagen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning finner utskottet propositionen behövlig och ändamålsenligt. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Det främsta ändamålet med propositionen är att samla alla vapenrelaterade bestämmelser som innehåller hot om fängelsestraff i strafflagen. Revideringen är ett led i den totalöversyn av strafflagen som pågått en längre tid och följer koncentrationsprincipen, som hör till de centrala premisserna i översynen och innebär att alla

straffbestämmelser som innehåller hot om fängelsestraff ska placeras i strafflagen. Lagutskottet har många gånger tidigare framhållit att koncentrationsprincipen i mån av möjlighet bör var huvudregel (se t.ex. LaUB 12/2006 rd, s. 4/I och de betänkanden det hänvisas till där). Den föreslagna revideringen bidrar till att detta viktiga mål uppnås.

När det gäller de föreslagna bestämmelserna om ordningsbot följer propositionen den tidigare tillämpade lagstiftningsmetoden att i lag ange de brott där straffpåföljden ordningsbot får föreskrivas genom en förordning av statsrådet. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis ansett det rimma bättre med den straffrättsliga legalitetsprincipen i 8 § i grundlagen att det direkt framgår av lagen att ordningsbot kan bestämmas som straff för förseelser som avses i lagen än att ordningsbot bestäms som konkret straff först i förordning (se GrUU 53/2006 rd, s. 4 och de utlåtanden det hänvisas till där). Grundlagsutskottet har emellertid ansett att påpekandet inte påverkar lagstiftningsordningen.

Utgående från sina tidigare överväganden (se LaUB 28/2002 rd, s. 6/II och de utlåtanden det hänvisas till där) instämmer lagutskottet i grundlagsutskottets åsikt om det lämpliga sättet att föreskriva om ordningsbot som brottspåföljd. Men en genomgripande översyn av reglerna låter sig inte göra i detta sammanhang. Och att ha andra regler för ordningsbotsbrott som gäller vapen än för andra ordningsbotsbrott är åter inte rationellt. Utskottet har gjort sin bedömning även med hänsyn till att det i de nu föreslagna bestämmelserna om ordningsbot handlar om att tekniskt justera och precisera gällande regler och inte om att utvidga ordningsboten till nya brotstyper.

Riksdagen godkände i januari 2003 utifrån lagutskottets förslag ett uttalande där riksdagen förutsatte att regeringen vidtar åtgärder för att revidera bestämmelserna om ordningsbot (RSk 261/2002 rd). Enligt information till utskottet har en arbetsgrupp tillsatt av justitieministeriet gripit sig an uppgiften. De ovan relaterade problemen gällande ordningsbotsbestämmelserna bör lämpligen lösas på ett övergripande

sätt i samband med denna totalrevidering, menar utskottet. På grund av sakens principiella tyngd skyndar utskottet på revideringen.

Detaljmotivering

1. Lag om ändring av strafflagen

2 a kap. Om böter, förvandlingsstraff och ordningsbot

9 §. *Ordningsbotsförseelser.* Paragrafens 2 mom. har efter att regeringen lämnat sin proposition ändrats genom lag 585/2005. Momentet måste följaktligen skrivas om med tillägg av de ändringar som gjorts då. Av samma anledning måste ingressen ses över.

Utskottet föreslår nedan att brottsrekvisiten i 41 kap. 6 § 2 mom. i förslaget avskiljs till en självständig straffbestämmelse och placeras i 41 kap. 7 §. Alltså behöver en följdändring göras i 9 § 5 mom..

41 kap. Om vapenbrott

6 §. *Innehav av föremål eller ämne som lämpar sig för att skada någon annan.* Enligt föreslagna 2 mom. döms även den som i strid med 11 § i ordningslagen säljer eller annars varaktigt överlåter ett luftvapen, ett vapen med fjäderfunktion eller en harpun till den som inte fyllt 18 år för innehav av föremål eller ämne som lämpar sig för att skada någon annan. Utskottet anser att en brottsrubricering som indikerar innehav av föremål lämpar sig dåligt för en gärning som utförs genom att överlåta ett föremål till en annan. Därför föreslår utskottet att för den gärning som avses i 2 mom. utformas en självständig straffbestämmelse som tas in i 7 §. Följaktligen bör 2 mom. strykas i 6 §.

7 §. *Överlåtelse till en minderårig av föremål som lämpar sig för att skada någon annan.* Paragrafen innehåller en ny straffbestämmelse som i sak motsvarar regeringens förslag till 6 § 2 mom. Utskottet föreslår brottsrubriceringen "överlåtelse till en minderårig av föremål som

lämpar sig för att skada någon annan". Straffskalan är densamma som i 6 §.

8 §. *Ordningsbot. (Ny)* Paragrafen motsvarar i sak propositionens 7 §. Den har emellertid kompletterats med en hänvisning till den ovan föreslagna nya straffbestämmelsen.

3. Lag om ändring av ordningslagen

17 §. *Övriga straffbestämmelser.* Den föreslagna paragrafen har en hänvisning till straffbestämmelserna i 41 kap. 4—6 § i strafflagen. Utskottet föreslår att det i paragrafen även hänvisas till den nya straffbestämmelsen i 7 § i samma kapitel.

21 §. *Förstörande och fråntagande.* Paragrafen har efter att regeringen lämnat sin proposition ändrats genom lag 582/2005. Den måste följaktligen skrivas om med tillägg av de ändringar som gjorts då. Av samma anledning måste ingressen ses över.

Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen har polisen rätt att frånta den som innehar ett i 11 § avsett föremål detta föremål. Dessutom ges en anhållningsberättigad tjänsteman rätt att på vissa villkor förstöra det. Som argument för de utvidgade befogenheterna anförs i propositionsmotiven (9/II) "för konsekvensens skull".

I 11 § i ordningslagen står det att det är förbjudet att sälja eller annars varaktigt överlåta luftvapen, vapen med fjäderfunktion och harpuner till den som inte fyllt 18 år utan att dennes vårdnadshavare samtycker därtill. Innehav av de

i paragrafen nämnda vapnen på allmän plats förbjuds i 10 § 1 mom. 5 punkten. Polisen har följaktligen redan nu med stöd av gällande 21 § rätt att frånta och en anhållningsberättigad tjänsteman rätt att förstöra luftvapen, vapen med fjäderfunktion och harpuner som innehas olagligt på allmän plats. Att inneha föremål av det slaget på allmän plats och överlåta dem i strid med 11 § till någon som inte fyllt 18 år är straffbart. Däremot är det inte straffbart, och föreslås inte heller bli det, att inneha föremålen annanstans än på en offentlig plats.

Utskottet ser ingen anledning till att polisen på föreslaget ges rätt att frånta och en anhållningsberättigad tjänsteman rätt att förstöra luftvapen, vapen med fjäderfunktion och harpuner i situationer där innehavet inte är straffbart. Utskottet föreslår att den föreslagna utvidgningen av befogenheterna stryks i paragrafen.

Utskottet har samtidigt preciserat formuleringen i 1 mom. för att tydliggöra att rätten att frånta i 9, 10 och 13 avsedda föremål och ämnen och rätten att förstöra i 13 § avsedda ämnen bara gäller då ett föremål eller ämne framställts, förts in i landet, saluförts eller innehafts i strid mot förbuden i paragraferna.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår lagutskottet

att lagförslag 2 godkänns utan ändringar och

att lagförslag 1 och 3 godkänns med följande ändringar:

*Utskottets ändringsförslag***1.****Lag****om ändring av strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 2 a kap. 9 § och 34 a kap. 1 § 1 mom. 2 punkten,
 sådana de lyder, 2 a kap. 9 § i lag 613/2003 *och* 585/2005 och 34 a kap. 1 § 1 mom. 2 punkten i lag 832/2003, samt
fogas till lagen ett nytt 41 kap., i stället för det 41 kap. som upphävts genom lag 827/1970, som följer:

2 a kap.

Om böter, förvandlingsstraff och ordningsbot

9 §

Ordningsbotsförseelser

(1 mom. som i RP)

Ordningsbot kan bestämmas som påföljd för ringa brott mot vägtrafiklagen (267/1981), *(utesl.)* fordonslagen (1090/2002) *eller sjötrafiklagen (463/1996)* eller sådana bestämmelser *och föreskrifter* som utfärdats med stöd av dem och som gäller

(1—3 punkten som i RP)

4) överskridande av den högsta tillåtna hastigheten med ett motordrivet fordon, *(utesl.)*

5) besiktning och anmälan för registrering av fordon, *eller*

6) *allmänna skyldigheter för dem som färdas på vatten, farkosters konstruktion, utrustning och skick, skyldighet att visa upp dokument som hänför sig till sjötrafik eller regionala förbud och begränsningar som gäller sjötrafik. (Ny)*

(3 och 4 mom. som i RP)

Ordningsbot kan också bestämmas som påföljd för ringa i 41 kap. 6 § avsett innehav av fö-

remål eller ämne som lämpar sig för att skada någon annan *och för ringa i 41 kap. 7 § avsedd överlåtelse till en minderårig av föremål som lämpar sig för att skada någon annan.*

(6 mom. som i RP)

34 a kap.

Om terroristbrott

1 §

(Som i RP)

41 kap.

Om vapenbrott

1—5 §

(Som i RP)

6 §

Innehav av föremål eller ämne som lämpar sig för att skada någon annan

(1 mom. som i RP)

(2 mom. *utesl.*)

7 §

Överlåtelse till en minderårig av föremål som lämpar sig för att skada någon annan

Den som i strid med 11 § i ordningslagen säljer eller annars varaktigt överlåter ett luftvapen, ett vapen med fjäderfunktion eller en harpun till någon som inte fyllt 18 år, skall för överlåtelse till en minderårig av föremål som lämpar sig för att skada någon annan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

8 § (Ny)

Ordningsbot

Bestämmelser om ordningsbot som påföljd för ringa i 6 § avsett innehav av föremål eller ämne som lämpar sig för att skada någon annan och för ringa i 7 § avsedd överlåtelse till en minderårig av föremål som lämpar sig för att skada någon annan finns i 2 a kap. 9 § 5 mom. samt i den förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av 6 mom. i sistnämnda paragraf.

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

3.

Lag**om ändring av ordningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i ordningslagen av den 27 juni 2003 (612/2003) 18 §, samt ändras 17, 19 och 21 §, av dem 21 § sådan den lyder i lag 582/2005, som följer:

17 §

Övriga straffbestämmelser

Bestämmelser om straff för brott mot bestämmelserna om farliga föremål, innehav av farligt föremål, (utesl.) innehav av föremål eller ämne som lämpar sig för att skada någon annan och överlåtelse till en minderårig av föremål som lämpar sig för att skada någon annan finns i 41 kap. 4—7 § i strafflagen.

19 §

(Som i RP)

21 §

Förstörande och frantagande

Polisen samt, vid gränsövergångsställen och i sådana fordon i kollektivtrafik där gränskontroll genomförs, även en gränsbevakningsman kan frånta den som innehar ett (utesl.) föremål eller ämne som framställts, förts in till landet, saluförts eller innehafts i strid med 9 eller 10 § detta föremål eller ämne (utesl.). Polisen kan dessutom frånta den som i strid med 13 § innehar detta ämne. En anhållningsberättigad tjänsteman har rätt att bevisligen förstöra ett i 9 eller 10 § (utesl.) avsett föremål eller ämne som kan tas i beslag, om det är av ringa värde och det är uppenbart att det av domstol skulle dömas förverkat till staten. En polisman som hör till befälet har rätt att bevisligen förstöra även ett

(utesl.) ämne jämte kärl som innehafts i strid med 13 §, om ämnet jämte kärl är av ringa värde.

Polisen samt, vid gränsövergångsställen och i sådana fordon i kollektivtrafik där gränskontroll genomförs, även en gränsbevakningsman kan för bevarande av ordning och säkerhet frångå en person som i strid med 4 § har intagit be-

rusningsmedel de ämnen som denne innehar i ett öppnat eller öppet kärl och bevisligen förstöra dem.

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Helsingfors den 31 januari 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tuija Brax /gröna
vordf. Susanna Rahkonen /sd
Leena Harkimo /saml
Lasse Hautala /cent
Anne Holmlund /saml
Tatja Karvonen /cent
Petri Neittaanmäki /cent
Heli Paasio /sd

Lyly Rajala /saml
Jukka Roos /sd
Tero Rönkä /sd
Petri Salo /saml
Pertti Salovaara /cent
Minna Siirö /vänst
Astrid Thors /sv.

Sekreterare var

utskottsråd Tuomo Antila.